לימוד שבועי

לזכרון נצח התלמיד היקר של רבנו ז"ל, בעל הפתק

מורנו ר' ישראל בער אודעסר, ז"ל

(נא) הָעוֹלָם הַזֶּה אֵינוֹ כְּלוּם רַק לִמְשֹׁךְ אֶל הַתַּכְלִית הַנִּצְחִי. וְאֵין לְהִסְתַּכֵּל אִם יִהְיֶה לוֹ מָעוֹת אִם לָאו. כִּי בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ יִבַּלֶה יָמָיו בְּשָׁוְא, כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה מַטְעֶה אוֹתָנוּ לְגַמְרֵי. שֶׁמַּרְאֶה אֶל הָאָדָם כְּאִלּוּ הוּא מַרְוִיחַ בְּכָל פַּעַם וּבַסּוֹף אֵינוֹ כְּלוּם. כַּאֲשֶׁר נִרְאֶה בְּחוּשׁ בְּרֹב בְּנֵי־אָדָם שֶׁעוֹסְקִים וְעוֹבְדִים יָמִים וְשָׁנִים

רק להגיד ולשיר **נַ נַחְ נַחְמָ נַחְמָן מאומן** מקרב את הגאולה

בִּסְחוֹרוֹת וּמַשָּׂא־וּמַתָּן וּלְבַסּוֹף כְּשֶׁבָּאִין לְחֶשְׁבּוֹן אֵין נִשְׁאָר בְּיָדָם כְּלוּם וְאִם אֲפִלּוּ מַשִּׂיג מָעוֹת לוֹקְחִין אוֹתוֹ מִן הַמָּעוֹת. וְהַכְּלָל שֶׁשְּׁנֵיהֶם אֵין לָהֶם קִיּוּם בְּיַחַד דְּהַיְנוּ הָאָדָם עִם הַמָּעוֹת, רַק אוֹ שֶׁלּוֹקְחִין הַמָּעוֹת מִן הָאָדָם אוֹ שֶׁלּוֹקְחִין הָאָדָם מֵהַמָּעוֹת. וּמֵעוֹלָם לֹא נִמְצָא שֶׁיִּשָּׁאֵר אֶחָד עִם הַמָּעוֹת רַק כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. גַּם הֵיכָן הוּא כָּל הַמָּעוֹת שֶׁעוֹשִׂין מִימוֹת עוֹלָם כִּי מֵעוֹלָם עוֹשִׂין תָּמִיד מָעוֹת וְהֵיכָן הוּא כָּל הַמָּעוֹת רַק בֶּאֱמֶת אֵינוֹ כְּלוּם לְגַמְרֵי.

וְלַעֲבֹד ה׳: אֵינִי יוֹדֵעַ מִי הוּא שֶׁיּוּכַל לוֹמַר שֶׁיַּעֲבֹד אֶת ה׳ לְפִי גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ. מִי שֶׁיּוֹדֵעַ מְעַט מִגְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֵינִי יוֹדֵעַ אֵיךְ יָכוֹל לוֹמַר שֶׁיַּעֲבֹד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְשׁוּם מַלְאָךְ וְשָׂרָף אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפָּאֵר עַל זֹאת שֶׁיּוּכַל לַעֲבֹד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ רַק הָעִקָּר הוּא הָרָצוֹן לִהְיוֹת רְצוֹנוֹ חָזָק וְתַקִּיף תָּמִיד לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְאַף־עַל־פִּי שֶׁהַכֹּל חֲפֵצִים וְרוֹצִים לְעָבְדוֹ, אַף־עַל־פִּי־כֵן אֵין כָּל הָרְצוֹנוֹת שָׁוִין. וְיֵשׁ חִלּוּקִים רַבִּים בָּרָצוֹן. אֲפִלּוּ בְּאָדָם אֶחָד בְּעַצְמוֹ בְּכָל עֵת וּבְכָל רֶגַע יֵשׁ חִלּוּקִים גְּדוֹלִים בֵּין הָרְצוֹנוֹת. וְהַכְּלָל שֶׁעִקָּר הוּא הָרָצוֹן וְהַכִּסּוּפִין שֶׁיִּהְיֶה כּוֹסֵף תָּמִיד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וּבְתוֹךְ כָּךְ מִתְפַּלְּלִין וְלוֹמְדִין וְעוֹשִׂין מִצְוֹת. (וּבֶאֱמֶת לְפִי גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ כָּל אֵלּוּ הָעֲבוֹדוֹת אֵינָם כְּלוּם רַק הַכֹּל הוּא בְּדֶרֶךְ "כְּאִלּוּ", כִּי הַכֹּל הוּא כְּמוֹ שְׁחוֹק בְּעִלְמָא כְּנֶגֶד גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ. בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז קְלָאמְירְשְׁט).

גַּם חָכְמוֹת אֵינָם כְּלוּם רַק תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת. גַּם בְּתָמִימוּת אָסוּר לִהְיוֹת שׁוֹטֶה. אֲבָל אַף־עַל־פִּי־כֵן חָכְמוֹת אֵין צְרִיכִים כְּלָל. וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר(ב). גַּם אֵין טוֹב לִהְיוֹת זָקֵן; הֵן חָסִיד זָקֵן וְהֵן צַדִּיק זָקֵן. זָקֵן אֵין טוֹב, כִּי צָרִיךְ רַק לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם לְהַתְחִיל בְּכָל עֵת מֵחָדָשׁ. רַק יֵשׁ מַה שֶּׁהוּא מַשְׁבִּיחַ כְּשֶׁהוּא זָקֵן. הַיְנוּ דָּבָר אַחֵר שֶׁמּוֹסִיף כֹּחַ כְּשֶׁמַּזְקִין כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה(ג). גַּם הֶפְקֵרוּת אֵין צְרִיכִים.

אַף־עַל־פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת אֲצִלִי אֵינוֹ נִקְרָא הֶפְקֵרוּת כְּלָל. אַדְרַבָּא לְהֵפֶךְ כְּשֶׁרוֹדֵף אַחַר עִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה וְרָחוֹק מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, זֶהוּ מֻפְקָר בֶּאֱמֶת. אַךְ אַף־עַל־פִּי־כֵן אֲפִלּוּ מַה שֶּׁנִּקְרָא אֵצֶל הָעוֹלָם הֶפְקֵרוּת, דְּהַיְנוּ מִי שֶׁמַּפְקִיר כָּל עִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה מִכֹּל וָכֹל וְעוֹסֵק רַק בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁזֶּהוּ אֵצֶל הָעוֹלָם הֶפְקֵרוּת, גַּם זֶה אֵין צְרִיכִים כִּי יְכוֹלִים לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר בְּלִי הֶפְקֵרוּת.

אֶת זֶה תְּקַבְּלוּ מֵאִתִּי שֶׁלֹּא לְהַנִּיחַ עַצְמוֹ לְהָעוֹלָם לְהַטְעוֹת. שֶׁלֹּא יַטְעֶה אוֹתוֹ הָעוֹלָם כִּי לֹא נִמְצָא אֶחָד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ קֵץ וְסוֹף טוֹב מִן הָעוֹלָם. וְכָל בְּנֵי־אָדָם שֶׁהָיוּ אֲפִלּוּ אוֹתָן שֶׁתָּפְסוּ בְּיָדָם כָּל הָעוֹלָם הַזֶּה כֻּלּוֹ, הָיָה סוֹפָם רַע מְאֹד, גַּם לְדוֹרֵי דּוֹרוֹת קִלְקְלוּ וְהִפְסִידוּ. וַאֲפִלּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם צְרִיכִים לֵידַע מִזֶּה. מֵאַחַר שֶׁאֵין הָעוֹלָם הַזֶּה כְּלוּם, מַה צְּרִיכִים לַעֲשׂוֹת. עַל זֶה צְרִיכִים זְכִיָּה מִן הַשָּׁמַיִם לִזְכּוֹת לֵידַע מַה שֶּׁצְּרִיכִים לַעֲשׂוֹת, אַךְ יִשְׂרָאֵל אֵין צְרִיכִים לָזֶה. כִּי כְּבָר הֵם יוֹדְעִים מַה לַּעֲשׂוֹת עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה.

הָעוֹלָם אוֹמְרִים שֶׁאֵין צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ גְּדוֹלוֹת, וַאֲנִי אוֹמֵר שֶׁצָּרִיךְ דַּוְקָא לְבַקֵּשׁ גְּדוֹלוֹת; לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אַחַר הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר דַּוְקָא. וּכְבָר מְבֹאָר מִזֶּה בַּסְּפָרִים(ד) שֶׁצָּרִיךְ לְחַפֵּשׂ דַּוְקָא אַחַר הַצַּדִּיק וְהָרַבִּי הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר.

וּכְנֶגֶד הַתַּאֲווֹת הַמְטָרִידִים אֶת הָאָדָם. בֶּאֱמֶת אֵין נִמְצָא שׁוּם תַּאֲוָה כְּלָל, כִּי אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה הוּא הֶכְרֵחַ לִקְיוּם הַגּוּף, וְגַם בָּנִים מֻכְרָחִים לְהוֹלִיד. וְכָל זֶה הָאָדָם מֻכְרָח, וְאִם כֵּן אֵין שׁוּם תַּאֲוָה כְּלָל, רַק שֶׁצְּרִיכִים לְהִתְנַהֵג בָּהֶם בִּקְדוּשָּׁה וּבְטָהֳרָה. וְהַשֵּׂכֶל שֶׁל הָאָדָם יָכוֹל לַעֲמֹד כְּנֶגֶד כָּל הַתַּאֲווֹת, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יָהִיב חָכְמְתָא לַחַכִּימִין(ה). כִּי יֵשׁ לְכָל אֶחָד חָכְמָה בְּכֹחַ, רַק שֶׁצְּרִיכִין לְהוֹצִיאָם מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. וּבָזֶה הַשֵּׂכֶל לְבַד שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד בְּכֹחַ חָכְמָתוֹ, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ מֵעֶצֶם בְּרִיאָתוֹ, מִלְּבַד מַה שֶּׁהַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ מוֹסִיף

לִתֵּן חָכְמָה לַחַכִּימִין, בְּכֹח חָכְמָתוֹ לְבַד יָכוֹל גַּם־כֵּן לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַתַּאֲוֹות. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁכְּבָר נִמְשַׁךְ אַחַר תַּאֲוֹות עוֹלָם הַזֶּה וְעָבַר מַה שֶּׁעָבַר וְנִפְגַּם שִׂכְלוֹ וְנִתְבַּלְבֵּל וְנִתְמַעֵט, אַף־עַל־פִּי־כֵן בִּמְעַט מְעַט שֵׂכֶל הַנִּשְׁאָר יָכוֹל גַּם־כֵּן לַעֲמֹד. וַאֲפִלּוּ נְקֻדָּה אַחַת מִן הַשֵּׂכֶל יְכוֹלָה לַעֲמֹד כְּנֶגֶד כָּל הָעוֹלָם עִם הַתַּאֲוֹות. וּבְכָל מָקוֹם שֶׁהוּא יְכוֹלִין לִהְיוֹת סְמוּכִין לַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְעַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר(ו) מִזֶּה שֶׁגַּם בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיוֹת חַס וְשָׁלוֹם יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וּלְעָבְדוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת.

עָנָה וְאָמַר: אוֹ שֶׁצְּרִיכִין לָזֶה רַחֲמָנוּת מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹ יְגִיעוֹת וַעֲבוֹדוֹת, אוֹ שֶׁצְּרִיכִין שְׁנֵיהֶם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יְגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת בַּעֲבוֹדַת ה׳ וְגַם רַחֲמָנוּת מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, קֹדֶם שֶׁזּוֹכִין שֶׁיַּעַמְדוּ וְיִשְׁקְטוּ שִׁמְרֵי הַמַּח לְמַטָּה עַד שֶׁלֹּא יִרְצֶה שׁוּם דָּבָר בָּעוֹלָם וְיִהְיֶה הַכֹּל שָׁוֶה אֶצְלוֹ. בְּהִתְהַלְּכָךְ תַּנְחֶה אוֹתָךְ בְּשָׂכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְּשִׂיחָךְ(ז), הַיְנוּ שֶׁהַכֹּל שָׁוֶה וְאֵין שׁוּם חִלּוּק בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה וּבֵין הַקֶּבֶר וּבֵין הָעוֹלָם הַבָּא. כִּי בְּהִתְהַלְּכָךְ תַּנְחֶה אוֹתָךְ הַתּוֹרָה. וְכֵן בְּשָׂכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ, שֶׁשָּׁם בְּשָׂכְבְּךָ בַּקֶּבֶר, שָׁם גַּם־כֵּן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהַתּוֹרָה, וְכֵן וַהֲקִיצוֹתָ לָעוֹלָם הַבָּא וְכוּ׳(ח). כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם תַּאֲוָה וְרָצוֹן כְּלָל לְשׁוּם דָּבָר. רַק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהַתּוֹרָה, נִמְצָא שֶׁהַכֹּל שָׁוֶה אֶצְלוֹ. בֵּין בָּעוֹלָם הַזֶּה. בֵּין בַּקֶּבֶר. בֵּין בָּעוֹלָם הַבָּא בְּכֻלָּם הוּא דָּבוּק רַק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבְהַתּוֹרָה. כִּי מִי שֶׁמְּקֻשָּׁר בָּעוֹלָם הַזֶּה יֵשׁ חִלּוּק בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא רַחֲבַת יָדַיִם וּבֵין הַקֶּבֶר שֶׁהוּא מָקוֹם צַר וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה. אֲבָל מִי שֶׁנִּזְדַּכֵּךְ מֹחוֹ וְאֵין לוֹ שׁוּם שְׁמָרִים בַּמֹּחַ הַכֹּל שָׁוֶה אֶצְלוֹ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל: